

Raparperi

Raparperin alkuperä ja viljely historia

Raparperien suku on kotoisin Pohjois- ja Keski-Aasian vuoristoista ja sen eri lajien juuria on ryhdytty käyttämään lääkintään 5000 vuotta sitten. Arabien ansioista oppi raparperista lääkekasvina saavutti Euroopan, ja niinpä ajan laskumme alussa roomalaiset ja kreikkalaiset käyttivät tätä idästä kuivattuna tuotua juurta yleisesti vatsalääkkeenä. Nykyään tiedetään, että raparperin juurakossa ja lehdistä on paljon laksatiivisia antrakinoneja ja liukoista oksaalihappoa.

Raparperin viljely lääkkeeksi alkoi Euroopassa 1500-luvulla ja 1700-luvulta lähtien raparperien lehtiruotien käyttö leivonnassa ja ruoanlaitossa yleistyi. Suomessa Turun akatemian professori Eliaz Tillands mainitsee raparperin (Muncksrabarber) olleen viljelykasvi Turun seudulla 1600-luvun lopulla. Puutarhakirjallisuudessa raparperin viljelyyn ruoaksi on kannustettu 1800-luvun lopulta lähtien, jolloin siitä suositeltiin tehtävän viiniä ja kiisseliä ("raparperipuuroa").

Suomessa eniten myyty raparperilajike on 'Victoria' eli 'Queen Victoria', jonka jalosti brittiläinen Joseph Myatt vuonna 1837. 'Victorian' mehukkaat ja maukkaat lehtiruodit ovat alaosaan punaiset, ruodin yläosa ja malto on vihreä. Lajike on satoisa ja melko korkea. Luken tutkimuksessa havaittiin, että noin puolet Suomesta saaduista näytteistä oli 'Victoriaa'. Raparpereja on todennäköisesti levitetty antamalla juurakon jakopaloja talosta toiseen ja sitä tiedetään lisätyn myös siemenistä, mikä on lisännyt raparperin monimuotoisuutta.

Viljelyhistoria Hämeessä

Harvialan taimitarhalla, Janakkalassa on ollut myynnissä 'Victoriaa' 1920-luvulla ja samoihin aikoihin Lepaan puutarhaopistolla, Hattulassa oli saatavilla sekä Victoria- että Linnaeus -lajikkeita

Hunajakodon raparperi

Raparperi kasvaa tällä hetkellä saunan kulmalla, jonka melko kivikkoisessa maassa se viihtyy hyvin tuottaen runsasta satoa. Se ei ole puutarhan alkuperäistä lajistoa, vaan on saatu sukulaiselta Janakkalan suunnalta ja istutettu vuoden 2006 paikkeilla. Todennäköisesti raparperi on vanha kasvikanta.

Raparperi on vankkaruotinen ja sen ruodin kuoren väri on alhaalta punainen ja yläosaan vihreä. Ruodin malto on vihreä. Kukkiessaan raparperilla on korkeutta yli 2 metriä. Raparperi saattaa olla Victoria-lajiketta.

Raparperista on tehty piirakkaa, raparperikeittoa ja joskus simaa.

Queen Victoria -lajike, kuvat Mika Raivonen, Luke;
2 alempaa kuvaa: Elise Anttinen